

**«8D02303 – Лингвистика» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған
Кожаметова Актоты Кажаметқызының «Поэтикалық мәтіннің лингвосинергетикалық маркерлер жүйесі» тақырыбындағы
диссертациялық жұмысына ресми рецензент филология ғылымдарының докторы, профессор Исакова Сабира Сағынбековнаның**

ЖАЗБАША ПІКІРІ

р/н №	Өлшемшарттар	Өлшемшарттарға сәйкестігі (жауап нұсқаларының бірін сызу)	Ресми рецензенттің ұстанымына негіздеме (ескертуді курсивпен көрсету)
1.	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы	1.1 Ғылымды дамытудың басым бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі: 1) диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірін көрсету); 2) диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауын көрсету); 3) диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми- техникалық комиссия бекіткен	Кожаметова Актоты Кажаметқызының «Поэтикалық мәтіннің лингвосинергетикалық маркерлер жүйесі» тақырыбында орындалған диссертациялық жұмысында Қазақстан Республикасындағы тіл саясатын іске асырудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын бекіту туралы: 2019 жылдың 31 желтоқсаны, №1045 бекітілген. Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2023- 2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы № 248 қаулысы. Қазақстанның тарихи-мәдени мұрасы және рухани құндылықтары. Тарих пен мәдениеттің, әдебиет пен тілдің, салт пен құндылықтардың ортақтығы // Қазақстан Республикасында білім беруді және ғылымды дамытудың 2020- 2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын бекіту туралы: Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 27 желтоқсандағы №988 қаулысы басшылыққа алынған. Диссертация тақырыбының ғылымның даму бағыттарына және еліміздегі мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі жағынан талаптарға жауап береді. 3) Диссертация тақырыбы Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен

		ғылым дамуының басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету) келеді.	ғылым дамуының басым бағытына, соның ішінде «Елдің зияткерлік әлеуеті» бойынша «Гуманитарлық ғылымдар саласындағы іргелі және қолданбалы зерттеулер» бағытына (2.5 Лингвистика) сәйкес келеді. Диссертациялық жұмыс Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының «Білім және ғылым саласындағы зерттеулер» бағытына сәйкес келеді.
2.	Ғылым үшін маңыздылығы	Жұмыс ғылымға елеулі үлесін <u>қосады</u> /қоспайды, ал оның маңыздылығы <u>ашылған</u> /ашылмаған.	Зерттеу тақырыбының ғылым үшін маңыздылығы қазіргі тіл біліміндегі антропоэлектік парадигмамен тікелей байланысты. Ақынның поэтикалық мәтіні оның тілдік тұлғасын, дүниені қабылдау ерекшелігін, ұлттық және жеке танымын, эстетикалық ұстанымын танытатын көркем кеңістік ретінде бағаланады. Осы тұрғыдан алғанда М. Жұмабаев пен М. Мақатаев поэзиясының лингвосинергетикалық маркерлерін анықтап, әрбір ақынның сөзді өзінше ұйымдастыруын, тілдік бірліктерге жаңа мағыналық реңк үстеуін, дәстүрлі образдарды жаңғыртуын, авторлық қолданыстарын саралау ғылым үшін маңызды саналады.
3.	Өзі жазу принципі	Өзі жазу деңгейі: 1) <u>жоғары</u> ; 2) орташа; 3) төмен; 4) өзі жазбаған.	Диссертанттың өзі жазу деңгейі жоғары, академиялық жазу қағидаттары мен стилін меңгерген, өзіндік сыни пікірі бар, ғылыми тілі жатық. Автордың зерттеуге қажетті маңызды мәселесі ғылыми тұрғыдан айқындалған, тілдік мәселелерді шешудегі әдіс-тәсілдері дұрыс таңдалған. Өзінің жеке пайымдауларын бере отырып ғылыми ережелерді тұжырымдап, зерттеу тақырыбының өзектілігін дәлелдей алған. Диссертанттың қорғауға ұсынып отырған тұжырымдары – зерделеген және жариялаған жұмыстарының нәтижесі болып табылады. Зерттеудегі тұжырымдар мен нәтижелер ізденушінің өзіндік ғылыми пікірімен қорытылған. Зерттеу жұмысы толық аяқталған.
4.	Ішкі бірлік принципі	4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі: 1) <u>негізделген</u> ; 2) ішінара негізделген;	Зерттеудің өзектілігі қазақ тіл біліміндегі поэтикалық мәтін мен лингвосинергетикалық маркерлердің табиғатын зерттеу қажеттілігінен туындайды. Қазіргі тіл біліміндегі антропоэлектік парадигма негізінде, поэтикалық мәтіндерді

		3) негізделмеген.	адам санасының, мәдениетінің, рухани тәжірибесінің, шығармашылық әлеуетінің көрінісі ретінде қарастыру, лингвосинергетикалық талдау арқылы ақындардың тілдік тұлғасын, ойлау жүйесін және көркемдік ерекшеліктерін ашуға мүмкіндік береді. М. Жұмабаев пен М. Мақатаевтың поэзиясындағы лингвосинергетикалық маркерлерді зерттеу қазақ поэтикалық тілінің мағыналық құрылымын, мәтіндік ұйымдасуын және авторлық стильді тереңірек түсінуге, сондай-ақ сөздің эстетикалық қуатын анықтауға негіз бола алады. Бұл зерттеу тың жаңалықтар мен ғылыми көзқарастарды ұсыну арқылы қазақ поэзиясына қатысты зерттеулердің әдіснамалық мүмкіндіктерін кеңейтуді көздейді.
	4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды: 1) <u>айқындайды;</u> 2) ішінара айқындайды; 3) айқындамайды.		Диссертацияның мазмұны оның тақырыбын айқындайтынына негіздеме ретінде, зерттеу тақырыбының терең және кешенді сипатталатындығын атап өтуге болады. Зерттеу қазақ тіл біліміндегі лингвосинергетика пәнінің дамуымен байланысты, атап айтқанда, поэтикалық мәтіндердің құрылымын, мағынасын және авторлық стильді жаңаша тәсілдермен зерттеуге бағытталған. Диссертацияның құрылымы осы ғылыми бағыттың тереңдеуі мен маңыздылығын көрсетеді. Диссертацияның бірінші бөлімінде лингвосинергетика мен антропоэзектік бағыттағы зерттеулердің маңызы мен принциптері қарастырылып, тілдің жасампаздық қабілетін тану үшін жаңа платформалар ұсынылады. Бұл бөлім тақырыптың ғылыми негізі мен мазмұнын жан-жақты қамтиды. Екінші бөлім поэтикалық дискурстың лингвосинергетикалық жүйесінің зерттелуіне арналса, ол поэтикалық мәтіннің динамикасын, мағына және құрылымын талдаудың тәсілдерін ұсынады. Бұл бөлім зерттеу тақырыбын тереңдете түседі. Үшінші бөлімде поэтикалық мәтіннің синергетикалық модельдері, атап айтқанда, аттракторлар мен флуктуациялар, бифуркациялар зерттеледі. Мұнда М. Мақатаев пен М. Жұмабаевтың шығармаларына лингвосинергетикалық талдау

			жасалады. Бұл бөлім зерттеу тақырыбының прагматикалық аспектілерін және қолданбалы сипатын көрсетеді. Келтірілген бөлімдер мен тақырыптар диссертацияның ғылыми мақсатын, жаңашылдығын және зерттеудің дамыған бағыттарын айқындайды. Зерттеудің нәтижелері қазақ поэзиясының тілдік табиғатын жаңаша көзқараспен түсінуге септігін тигізеді, сол себепті тақырып пен мазмұнның өзара байланысы аса маңызды.
	4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді: 1) <u>сәйкес келеді;</u> 2) ішінара сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді.		Диссертацияның мақсаты мен міндеттері тақырыбына сәйкес келеді, жұмыста нақты тұжырымдалған және іздену барысында диссертант қойылған мақсат-міндеттерге қол жеткізген. Диссертацияның мақсаты мен міндеттері оның тақырыбына сәйкес келетінін айқындайтын бірнеше тұжырымды төменде ұсынамыз: 1. Зерттеудің мақсаты – М. Жұмабаев пен М. Мақатаевтың поэзиясындағы лингвосинергетикалық маркерлер арқылы қазақ поэтикалық мәтіннің коммуникациялық үрдістерін анықтау. Бұл мақсатын іске асыру барысында поэтикалық мәтіннің динамикалық, өзін-өзі ұйымдастыратын жүйе ретінде қарастырылуы – тақырыптың ғылыми мәнін ашады. 2. Диссертацияда лингвосинергетиканың теориялық-әдіснамалық негіздерін анықтау міндеті, қазіргі тіл біліміндегі жаңа ғылыми парадигма ретіндегі оның орнын көрсету арқылы тақырыптың өзектілігін арттырады. Сондай-ақ, бұл міндет поэтикалық мәтіннің тілдің жасампаздық қабілетін тану болашағын кеңейтеді. 3. Зерттеудің антропоөзектік бағыттағы тілтанымдық зерттеулерді қамтуы, ғаламның тілдік бейнесі және көркем таныммен сабақтастығы тақырып аясында қазақ тілінің мәдени-рухани мәнін тереңірек түсінуге жол ашады. 4. Лингвосинергетиканың негізгі категорияларын (аттрактор, флуктуация, бифуркация, диссипация, фрактал) поэтикалық мәтіндерді талдау барысында ашу, зерттеу тақырыбының ғылыми мазмұнын тереңдетеді. Бұл категориялардың поэтикалық мәтіндегі мағыналық қозғалыс пен жаңа

			семантикалық құрылым түзу үдерісіндегі рөлі тақырыптың ғылыми аясын кеңейтеді. 5. Поэтикалық дискурсты динамикалық, ашық, бейсызық жүйе ретінде көрсету, мәтіндік тұтастық пен мағыналық байланыстарды талдау міндеті диссертацияның басты мақсатын айқын көрсетеді. Бұл міндет поэзияның құрылымдық ерекшеліктерін және поэтикалық мәтіндегі өзін-өзі ұйымдастыру тетіктерін зерттеуді қамтиды. 6. Зерттеу барысында екі ақынның лингвосинергетикалық маркерлерін нақты тілдік деректер негізінде талдау, олардың поэзиясындағы мағыналық динамиканы анықтауға мүмкіндік береді. Осы тұжырымдар диссертацияның мақсаты мен міндеттері оның тақырыбымен тығыз байланысы бар екенін, әрі зерттеу аясында көтерілген мәселелердің ғылымға қосар үлесін, оның маңыздылығын және жаңашылдығын айқындайды.
		4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен ережелері логикалық байланысқан: 1) <u>толық байланысқан;</u> 2) ішінара байланысқан; 3) байланыс жоқ.	Диссертацияның барлық бөлімдері мен құрылысы логикалық тұрғыдан өзара толық байланысқан. Диссертациялық жұмыстың құрылымы кіріспеден, үш бөлімнен, қорытындыдан, пайдаланған әдебиеттер тізімінен тұрады. Алынған нәтижелердің ішкі бірлігін диссертацияның құрылымдық сипаты мен әр бөлімнің соңында берілген тұжырымдары нақтылай алады. Бөлімдері арасында логикалық байланыс толығымен сақталған.
		4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидаттар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған: 1) <u>сыни талдау бар;</u> 2) талдау ішінара жүргізілген; 3) талдау өз пікіріне емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген;	Автордың қорғауға ұсынып отырған диссертациясындағы қағидаттар мен әдістер, ғылыми шешімдер ізденуші тарапынан сыни талданған, бұрыннан белгілі шешімдермен өзара салыстырылған. Жұмыста ұсынылған жаңа әдістемелік шешімдер, қағидаттар нақты мысалдармен дәлелденген, сыни тұрғыдан салыстырылып, сараланған.

		4) талдау жоқ.	
5.	Ғылыми жаңашылдық принципі	5.1 Ғылыми нәтижелер мен ережелер жаңа ма? 1) <u>толығымен жаңа;</u> 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	Диссертанттың зерттеу жұмысында тұжырымдалған әрбір ғылыми нәтиже мен қорытынды жұмыстың жаңалық дәрежесін айқындайды. Зерттеудің ғылыми нәтижелері мен ережелерінің толықтай жаңа екендігін төмендегідей негіздеуге болады: біріншіден, қазақ тіл білімінде поэтикалық мәтінді лингвосинергетикалық парадигма аясында алғаш рет кешенді түрде сипаттау оның алдыңғы зерттеулермен салыстырғанда жаңашылдығын көрсетеді. Бұл бағыт ҚР ғылымында бұрын-соңды қолданылмаған, жаңаша әдіс ретінде танылып, қазақ поэзиясының ерекше динамикасын зерттеуге жаңа жол ашады. екіншіден, әдетте, қазақ тіл білімінде поэтикалық мәтіндердің құрылымын зерттеуде консервативті әдістер қолданылды. Лингвосинергетикалық маркерлер жүйесінің теориялық моделін ұсыну, олардың мағына түзу және мәтіндік тұтастық қалыптастыру қызметтерін ғылыми тұрғыдан анықтауы – бұл зерттеудің жаңаша ғылыми көзқарас пен тұжырымдарға негізделгендігін дәлелдейді. үшіншіден, лингвосинергетиканың аттрактор, флуктуация, бифуркация, диссипация және фрактал категорияларының қазақ поэтикалық мәтінін талдауда нақты әдіснамалық құралдар ретінде қолданылуы – зерттеудің жаңашылдығын арттырады. Бұл категорияларды қазақ тіл білімінде алғаш рет қолдану, тың нәтижелерге және жағдаяттарда жаңа мағыналық түйісулерге алып келеді. төртіншіден, М. Жұмабаев пен М. Мақатаевтың поэзиясындағы авторлық өнімдерді синергетикалық тұрғыдан талдау, олардың шығармашылығына жаңа көзқараспен қарап, бұрын зерттелмеген аспектілерін ашады. Бұл тәсіл поэзияның құндылығын арттыра отырып, зерттеу үдерісін тереңдетеді. бесіншіден, поэтикалық мәтінді лингвосинергетикалық тұрғыдан талдаудың жаңа ғылыми-әдістемелік жүйесінің құрылуы – қазақ тіл білімінде тың және жаңашылдық ұсынатын қадам. Бұл жүйе әртүрлі бағыттар аясында қолданудың

			теориялық мүмкіндіктерін анықтап, ғылымдағы белсенділікті арттырады. алтыншыдан, поэтикалық мәтіндегі лингвосинергетикалық маркерлерді анықтау үшін сандық-сапалық талдау үлгісінің ұсынылуы, зерттеу әдістемесінің жаңа қыры ретінде қарастырылып, поэзиялық синергияны сипаттаудың мүмкіндіктерін кеңейте отырып, ғылыми жаңалық бола алады. Жалпы алғанда, зерттеу нәтижелері қазақ поэтикалық тілінің зерттелу тарихында, оның әдіснамасына және теориясында жаңа, толықтай жаңаша бірлестіктің пайда болуына мүмкіндік береді. Сондықтан, зерттеудің ғылыми қорытындылары мен ережелері ғылыми қауымдастық үшін жаңа болып табылады.
	5.2	Диссертацияның қорытындылары жаңа ма? 1) толығымен жаңа; 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	Диссертант тарапынан жүргізілген ғылыми-зерттеу жұмысы барысында теориялық және практикалық маңызы бар нәтижелер алынған, зерттеу жұмысы бойынша қорытындылары толығымен жаңа болып табылады. Ол қорытындылардың жаңалық деңгейі төмендегідей: біріншіден, зерттеу синергетикалық парадигманың поэтикалық мәтінді талдаудағы тиімділігін анықтады. Синергетика, өз кезегінде, динамикалық, көп деңгейлі, өзін-өзі ұйымдастыратын жүйе ретіндегі поэтикалық мәтіннің табиғатын зерделеуде жаңа ғылыми тәсілдер ұсынады. Бұл ескі зерттеу парадигмасынан шығу, жаңа көзқарастар қалыптастыру болып табылады. екіншіден, синергетикалық тәсіл поэзиядағы мағынаның қалай пайда болып, өзгеретінін түсінуге мүмкіндік береді. Бұл дәстүрлі талдаудан тыс жаңа бір бағытты қамтиды, себебі синергетика мағынаның жасалуы мен өзгерісін зерттеп, поэтикалық мәтіннің ішкі логикасын тереңірек ашады. үшіншіден, зерттеу барысында өлеңдегі кейіпкердің ішкі жан дүниесіндегі өзгерістер, психологиялық күйі тереңірек көрсетілді. Синергетикалық талдау арқылы сезімдердің динамикасы мен толқу, ішкі қақтығыстарды зерттеу жаңа тәсіл ретінде ұсынылды, бұл да зерттеудің жаңашылдығын арттырады.

		төртіншіден, поэтикалық бейнелер мен символдардың динамикасын синергетикалық категориялар (флуктуация, бифуркация, фрактал) арқылы зерттеу – бұрын-соңды қазақ поэзиялық әдебиеті зерттеулерінде қарастырылмаған әдіс. Бұл жекелеген бейнелердің қалай дамитынын, олардың жаңа мағыналар тудыру жолын көрсету жаңа тұрғыдан қарау керек екендігін білдіреді. бесіншіден, зерттеу қазақ поэзиясының ішкі рухын, ұлттық дүниетанымын тереңірек тануға көмектесетін аспекті енгізеді. Синергетикалық талдау, қазақ сөзінің ерекше мағыналық энергиясын көрсете отырып, ұлттық рухани қазынаны қайта жаңғыртуда тың жақтарын ашады, бұл бұрынғы зерттеулерден елең еткізетін жаңалық. алтыншыдан, зерттеуде ұсынылған синергетикалық талдаудың тіл біліміндегі жаңа ғылыми жол ашатынын, поэзияның мағынасының қозғалысы мен ұйымдасуын түсінуге жағдай жасайтынын анықтады. Бұл өнер мен ғылымның арасында жаңа диалог құруға мүмкіндік береді. Осы негіздер, зерттеудің қорытындылары мен ұсынылған тұжырымдардың толығымен жаңа екендігін көрсетеді. Бұл зерттеу тек қазақ тіл біліміндегі поэтикалық мәтіндердің зерттелуіне жаңа бағыт беріп қана қоймай, сонымен қатар синергетикалық тәсілмен әдебиеттану мен тілдік зерттеулер арасындағы байланысты кеңейтеді.
	5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жаңа және негізделген бе? 1) <u>толығымен жаңа;</u> 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	Диссертациялық жұмыстың мақсатына жету үшін қолданылатын техникалық, экономикалық немесе басқару шешімдері толығымен жаңа және негізделген.

6.	Негізгі қорытындылардың негізділігі	Барлық негізгі қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде <u>негізделген</u> /негізделмеген (qualitative research (куолитатив ресеч) және өнер және гуманитарлық ғылымдар бойынша даярлық бағыттары үшін).	Ізденуші диссертациясында алынған әрбір нәтиже ғылыми тұжырымдарға негізделген, зерттеу жұмысындағы барлық түйінді қорытындылар мен тұжырымдардың барлығы нақты деректерді талдау, тіл білімі ғылымында орныққан теорияларға сүйену, қарастырылып отырған тақырыпқа қатысты ғалымдар тарапынан бұрын-соңды айтылған пікірлерді сараптау арқылы олардың шынайылық дәрежесінің жоғары болуы қамтамасыз етілген. Қорғауға ұсынылып отырған диссертация бойынша терең және сапалы зерттеу жүргізілген. Өйткені ізденуші теориялық материалдарды толыққанды талдаған, өзіндік сыни көзқарастарын білдірген, соған сәйкес тұжырымдар жасаған және де практикалық материалдарды дұрыс және мақсатқа сай пайдалана білген.
7.	Қорғауға шығарылған негізгі ережелер	Әрбір ереже бойынша келесі сұрақтарға жеке жауап беру қажет: 7.1 Ереже дәлелденді ме? 1) <u>дәлелденді</u>; 2) шамамен дәлелденді; 3) шамамен дәлелденбеді; 4) дәлелденбеді; 5) бұл тұжырымда ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес. 7.2 Тривиалды ма? 1) ия; 2) <u>жоқ</u>; 3) бұл тұжырымда ереженің тривиалды екенін тексеру мүмкін емес. 7.3 Жаңа ма? 1) <u>ия</u>; 2) жоқ;	1. Диссертация негізіндегі ұсынылған әрбір қағидат нақты дәлелдермен ұсынылған. Себебі зерттеушінің ғылыми теориялық мәселелері мен практикалық мәселелері нақты дереккөзден алынған, жаңашылдық деңгейі жоғары, ғылыми базасы қалыптасқан, ғылыми дәйектер мен тілдік материалдарды ұтымды пайдаланып дәлелдей алған, диссертацияның негізгі қағидалары мен қорытындылары ғылыми конференция материалдары, ғылыми мақалалар түрінде ұсынылған. 2. Тривиалды емес, себебі қағидаттың жаңалығы дәлелденген. 3. Поэтикалық мәтінді лингвосинергетика тұрғысынан зерттеу және ақындардың тілдік тұлғасының күрделі дискурсты сипатын ашу нәтижесінде алынған тұжырымдары мен қорытындылары, дискурстық өрістің бір-бірімен байланысын көрсету ізденістері жаңа. 4. М. Жұмабаев пен М. Мақатаев тілдік тұлғасының ерекшеліктерін кешенді зерттеу жұмысының қолданылу деңгейі кең, себебі «тілдік тұлға» ұғымы тұлға мен тілді, сөйлеу әрекеттерін зерттеуде негізгі бағдарды көрсетуші болғандықтан тілшілер мен мәдениеттанушылардың,

		3) бұл тұжырымда ереженің жаңашылдығын тексеру мүмкін емес.	элеуметтанушылар мен философтардың мүдделері түйісетін, өзара пәнаралық байланысты орнататын бірегей зерттеу нысанына айналды. 5. Зерттеу жұмысының тақырыбына қатысты 9 ғылыми мақала жарияланып, ұсынылған қағидаттары мен оқыту әдістемесінің тиімділігі тәжірибеде және ғылыми мақалаларда дәлелденген. Атап айтқанда, диссертация тақырыбы бойынша ҚР Білім және ғылым саласындағы сапаны қамтамасыз ету комитеті бекіткен басылымдарда 3 мақала, халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдарында 4 мақала және Скопус базасындағы шетелдік ғылыми журналдарда 2 мақала жарыққа шыққан. Барлық жарияланымдар жүргізілген зерттеу барысында дайындалып, қорғауға ұсынылған қағидаттар толық дәлелденген.
		7.4 Қолдану деңгейі: 1) тар; 2) орташа; 3) кең 4) бұл тұжырымда ереженің қолдану деңгейін тексеру мүмкін емес.	
		7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) ия; 2) жоқ 3) бұл тұжырымда мақаладағы ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес.	
8.	Дәйектілік қағидаты. Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі	8.1 Әдіснаманы таңдау – негізделген немесе әдіснама нақты жазылған: 1) ия; 2) жоқ.	Диссертациялық жұмыста әдіснама нақты жазылған. Зерттеудің теориялық және әдіснамалық негізіне тіл біліміндегі синергетика құбылысына, лингвосинергетика мәселелері, тілдік тұлға, мәтінге қатысты зерттеушілердің еңбектері негізге алынған.
		8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған: 1) ия; 2) жоқ.	Зерттеу материалдарының практикалық маңызы мынада: жоғары оқу орындарында лингвосинергетика, когнитивтік лингвистика, когнитивтік-дискурстық талдау теориясы мен практикасы, қазақ әдеби тілінің тарихы, сөз мәдениеті, мәтін лингвистикасы, прагмалингвистика, функционалды стилистика пәндерін оқытуда және оқу құралдарын әзірлеуде қолдануға болады.

		8.3 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді): 1) <u>ия;</u> 2) жоқ.	Диссертанттың практикалық ұсыныстары толығымен жаңа болып табылады. Лингвосинергетика, ақынның тілдік тұлғасы туралы жаңа пайымдаулар мен шешімдер жаңашылдығымен ерекшеленеді.
		8.4 Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен <u>расталған</u> / ішінара расталған / расталмаған.	Диссертациялық жұмыстағы маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелер жасау арқылы берілген. Көптеген осы зерттеуге дейін жазылған әлемдік және отандық ғылыми әдебиеттерге шолу жасалған, ғылыми мәліметтер теориялық тұрғыдан сарапталған, алынған материалдарының сенімді екендігі сілтемелермен <u>расталған</u>.
		8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға <u>жеткілікті</u>/жеткіліксіз.	Диссертацияда маңызды тұжырымдар мен пайымдаулар өзекті және дәйекті ғылыми әдебиеттерге сүйене отырып, оларды басшылыққа алу негізінде жазылған. Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті, жалпы саны 149 әдебиетті құрайды.
9	Практикалық құндылық қағидаты	9.1 Диссертацияның теориялық маңызы: 1) <u>бар;</u> 2) жоқ.	Зерттеу нәтижелері қазақ тіл біліміндегі лингвосинергетика, лингвостилистика, лингвопоэтика, мәтін лингвистикасы, дискурс теориясы, антропоөзектік бағыттар сияқты сан алуан ғылыми бағыттардың теориялық негіздерін нығайтады. Синергетикалық категориялардың поэтикалық мәтінді талдауда қолданылуы, олардың семантикалық тұрақтылық пен өзгермелілікті түсіну тұрғысынан жаңа ғылыми көзқарастар қалыптастыруы – бұл қазақ тіл білімінің теориялық базасын әрі қарай кеңейтуге септігін тигізеді. Поэтикалық мәтіндегі синергетикалық категориялардың қызметін анықтау, мәтіндегі мағына қозғалысын және авторлық

			кеңістіктің ұйымдасуын түсіндіруге мүмкіндік береді. Бұл поэтикалық мәтіндердің ішкі логикасын зерттеу арқылы шығарма мен автор арасындағы байланысты тереңдете отырып, жаңа тұрғысынан қарастыруды қамтамасыз етеді.
	9.2	Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары: 1) <u>ия;</u> 2) жоқ.	Заманауи лингвистикалық пәндер мен арнайы курстарда, яғни «Қазақ тіл біліміндегі жаңа бағыттар», «Лингвопоэтика», «Мәтін лингвистикасы», «Дискурстық талдау» пәндерінде алынған нәтижелерді қолдану академиялық білім сапасын арттыруға ықпал етеді. Оқу-әдістемелік құралдарды әзірлеу барысында зерттеу нәтижелерін пайдалану, болашақ лингвист ғалымдарын даярлауда маңызды рөл атқарады. Зерттеу нәтижелері М. Жұмабаев пен М. Мақатаевтың поэзиясын талдауда, сондай-ақ поэтикалық мәтіннің лингвосинергетикалық маркерлерін анықтауда практикалық жағынан пайдалы болуы мүмкін. Бұл поэзияны зерттеу кезінде жаңа әдіснамалық негіз қалыптастыруға, көркем мәтінді талдау жұмыстарын өткізу барысында пайдаланылатын құнды материалдарға айналуы ықтимал. Жиілік сөздік пен поэтикалық ішкорпус жасауда, сандық-сапалық тұрғыдан мәтіндерді талдау бағытындағы зерттеулерде синергетикалық тәсілдердің қолданылуы, тілдің қазіргі ғылыми-зерттеу процесіндегі жаңа аспекті ретінде маңызды. Бұл әдістер қазақ тіліндегі көркем мәтіндерді барынша терең зерттеуге мүмкіндік береді.
	9.3	Практикалық ұсыныстар жаңа ма? 1) <u>толығымен жаңа;</u> 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	Зерттеуде ұсынылған синергетикалық тәсілдер, поэтикалық мәтіндерді талдаудағы жаңаша әдіснамалық құралдар ретінде алғаш рет көрініс табады. Бұл бұрынғы зерттеулердегі дәстүрлі әдістерден ерекшеленіп, поэзияның динамикалық, ашық, әрі өзін-өзі ұйымдастыратын қасиеттерін тереңірек зерттеуге мүмкіндік береді. Поэтикалық мәтіндердегі лингвосинергетикалық маркерлерді анықтау мен талдаудың жаңа модельдерінің ұсынылуы, осы маркерлердің семантикалық, метриялық, риторикалық және коммуникативтік функцияларын жан-жақты қарастыру, бұрын-

			сонды зерттеулерде қолданыс таппаған тың аспектілерді қамтиды. Жиілік сөздік жасау және поэтикалық ішкорпусты қалыптастыру бойынша ұсыныстар, қазақ әдебиетінде жекелеген авторлардың шығармаларын кешенді түрде зерттеуде жаңаша қарастыруды ұсынады. Осы негіздер практикалық ұсыныстардың толығымен жаңа екендігін растайды. Олар қазақ поэзиясын зерттеудің ерекше, әрі жүйелі жолдарын ұсына отырып, жаңа көзқарастардың қалыптасуына және ғылымның ілгерілеуіне ықпал етеді.
10.	Жазу және ресімдеу сапасы	Академиялық жазу сапасы: 1) <u>жоғары;</u> 2) орташа; 3) орташадан төмен; 4) төмен.	Диссертация мазмұнындағы негізгі ұғымдар, анықтамалар мен терминдер жүйесі жеткілікті түрде ұсынылған. Диссертация құрылымы мен мазмұнын рәсімдеу ғылыми жұмыстарға қойылатын талаптарға сәйкес келеді, толық аяқталған жұмыс және ғылыми стильді толық ұстанған, құрылым жүйесі сақталған, сілтемелерді дұрыс қолдана білген. Зерттеу ғылыми дәрежелер беру ережелерінің талаптарына сәйкес орындалған. Академиялық жазу сапасы жоғары.
11.	Диссертацияға ескертулер		Диссертацияға ескертулер мен ұсыныстар: 1. Диссертацияда қазақ тілінде аудармалары қалыптасқан параметр (17 бет), критерий (17 бет), механизм (19 бет) терминдері орыс тіліндегі нұсқасы қолданылған, аталған терминдер қазақ тілінде өлшем, өлшемшарт, тетік деген қолданыстары тұрақтанған. 2. Жұмыста бірқатар техникалық қателер кездеседі: 15 бетте жүйелелік (жүйелілік), 115 бетте Маақатаев (Мақатаев). 3. Қорытындыда зерттеудің болашақ бағыт-бағдары айқындалса деген ұсыныс бар. Айтылған ескертпелерді ұсыныс ретінде қабылдауға болады және диссертацияның мазмұнына нұқсан келтірмейді.

12.	Докторант мақалаларының зерттеу тақырыбы бойынша ғылыми деңгейі (диссертация мақалалар сериясы нысанында қорғалған жағдайда ресми рецензенттер докторанттың зерттеу тақырыбы бойынша әр мақаласының ғылыми деңгейін зерделейді)		Докторанттың жарияланымдары зерттеу тақырыбына сәйкес келеді және шетелдік және отандық басылымдарда жарық көрген.
13.	Ресми рецензенттің шешімі (осы Үлгі ереженің 28-тармағына сәйкес)		Қорыта айтқанда, шешіміміз: жоғарыда айтылғандарды тұжырымай отырып, философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алу үшін ұсынылған Қожахметова Актоты Қожахметқызының «Поэтикалық мәтіннің лингвосинергетикалық маркерлер жүйесі» тақырыбындағы диссертациялық жұмысын ғылыми жаңалығы мол, теориялық және тәжірибелік маңызы бар, «Дәрежелер беру қағидалары» талаптарына сәйкес орындалған, академиялық сауаттылығы жоғары, аяқталған жұмыс дей келе, 8D02303 – «Лингвистика» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға лайықты деп бағалауға болады.

Ресми рецензенттер пікірлерінде келесі шешімдердің бірін көрсетеді:

1) философия докторы (PhD) немесе бейіні бойынша доктор дәрежесін беру;

2) диссертацияны пысықтауға жіберу (диссертация мақалалар сериясы нысанында қорғалған жағдайлардан басқа);

3) философия докторы (PhD) немесе бейіні бойынша доктор ғылыми дәрежесін беруден бас тарту

Ресми рецензенттер пікірлерінің көшірмелері докторантқа диссертация қорғауға дейін кемінде 5 (бес) жұмыс күнінен кешіктірілмей беріледі.

Ресми рецензент,
«Қ. Жұбанов атындағы Ақтөбе
өңірлік университеті» КеАҚ
филология ғылымдарының докторы, профессор

